

Mýty a fakta kolem vakcinace

Možná by se slavný zakladatel vědecké mikrobiologie a virologie, nebo lépe řečeno „pionýr vakcinace“, Louis Pasteur (1822–1895) obracel v hrobě, kdyby slyšel dnešní polemiky kolem jím objevené vakcinační prevence proti virovým nákazám. I když je pravdou, že první očkování na bázi empirického pozorování zavedl anglický venkovský lékař Edward Jenner (1749–1823) působící v Berkeley. Tam dělal své první pokusy, při nichž nakazil zdravého chlapce oslabeným virem kravských neštovic, který byl pak imunní vůči naze pravými neštovicemi (1798). Jemu dodnes vědčíme za výrazy virus a vakcinace, protože očkování proběhlo od viru z krávy, která je latinsky „vacca“. Mimochodem oba pánové, vědec i venkovský praktický lékař, byli uznávaní všemi tehdejšími panovníky v Evropě... Ach, nezní to dnes jako pohádka...

V současnosti praktický lékař očkuje proti tetanu již desítky let, protože ještě v šedesátých letech minulého století na komplikace nákazou tetanem umíralo v ČSSR cca 50 lidí za rok. Dále, také několik desítek let, očkuje proti chřipce před sezónou její epidemie, aby zabránil nejenom jejímu šíření, ale i úmrtí u imuno-kompromitovaných jedinců a seniorů. I když se vakcína připravuje ad hoc, každý rok pod dohledem SZO, podle typů chřipkových virů z poslední sezóny a je proti vakcínám z 20. století lepší kvality, je mnoho nejenom laiků, ale i praktických lékařů, kteří a priori očkování proti chřipce nevěří, jiní jsou dokonce proti očkování vůbec. Poplašné zprávy byly dokonce publikované i v Lancetu. Tam totiž v roce 1998 publikoval

Andrew Wakefield studii, podle které je očkování proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám rizikovým faktorem pro vznik autismu. Tato studie sice byla pro závažná etická i věcná pochybení v roce 2010 stažena, ale i přesto v r. 2015 v ČR podalo žalobu na očkující pediatriy 6 rodičů dětí, u kterých se diagnostikoval autismus. Samozřejmě, že nečerpali informace z odborných vědeckých časopisů, ale z internetu. V roce 1976 byl v USA popsán po aplikaci očkování proti viru chřipky typu A1 H14 N1/76 závažný Guillain-Barre syndrom, ale Velozzi a spol. ve své studii publikované v roce 2014 dokonce ukázali, že když se srovnají očkovávaná a neočkovávaná populace, mají očkováni menší četnost výskytu tohoto syndromu. Po internetu se šíří také fámy kolem škodlivosti tzv. adjuvans, tedy přísad k vakcíně, které ji stabilizují. Bohužel po pandemii tzv. prasečí nebo mexické chřipky v r. 2009, když se na internetu šířily zvěsti, jak vše je výplodem farmaceutických firem, které vakcinaci chtějí jenom vydělat, došlo v následujících letech i k poklesu očkovaných jedinců také i v ČR. Přitom odborná literatura uvádí, že například u CHOPN každoroční očkování proti chřipce redukuje u pacientů s touto diagnózou závažnou morbiditu a mortalitu o 50 %, a proto se doporučuje u všech pacientů s CHOPN, bez ohledu na stadium. Podobný efekt vakcinace proti chřipce se logicky dá očekávat u naší populace seniorů (pojišťovny hradí toto očkování u lidí nad 65 let věku). Obdobně také i očkování pneumokokovou vakcínou se doporučuje u populace ve věku nad 65 let, kdy významně

redukuje výskyt komunitně získané pneumokokové pneumonie. Navíc od minulého podzimu pojišťovny hradí i toto očkování, a to jednu ze dvou vakcín. Přitom na pneumonii umírá každý rok v ČR kolem 1 000 osob a incidence každý rok je kolem 100 000 případů. Také se doporučuje i přeočkování proti pertusi u starší populace, protože se ukázalo, že očkování v dětství nás nechrání po celý život a případů většinou pozdě rozpoznané nemoci v našich ambulancích přibývá. Ročně onemocní v ČR kolem 800 až 1 000 lidí. Onemocnění je charakterizováno typickým dávivým kašlem, který může vést i ke zvracení.

I když je pomalu klíšťová sezóna za námi, očkovat proti klíšťové encefalitidě lze po celý rok. Stále máme v populaci nízké procento přeočkovaných. Díky globálnímu oteplování se klíšťata přenášejí do vyšších poloh, kde nikdy předtím nebyla, a ohrožují tak stále větší počet lidí, což dosvědčuje i nárůst lymské borreliózy v naší populaci za poslední roky, kterou klíšťata také přenášejí. V sousedním Rakousku je údajně přeočkovanosť proti klíšťové encefalitidě přes 80 %, tam vám dítě do školky nevezmou, pokud není přeočkováno. Faktem je také, že v Rakousku sídlí výrobce jedné z vakcín proti této nemoci, který se zasloužil nejenom o lobbying, ale i skvělou propagaci této vakcíny.

Na závěr bych rád skončil tím, čím jsem začal, a to bonmotem slavného Luise Pasteura: „Je více filozofie v láhvi vína než ve všech knihách!“

MUDr. Ján Dindoš
privátní plicní a praktický lékař Neratovice

TIRÁŽ

Medicína pro praxi

Redakční rada:

MUDr. Ján Dindoš, Mgr. Jana Heřmanová, prof. MUDr. Pavel Horák, CSc., MUDr. Mgr. Josef Kořenek, CSc., prof. MUDr. Milan Kvapil, CSc., prof. MUDr. Jan Lata, CSc., prof. MUDr. Milan Lukáš, CSc., MUDr. Jan Marušák, Ph.D., doc. MUDr. Marta Olejárová, CSc., MUDr. Jiří Raškovský, prof. MUDr. Romana Ryšavá, CSc., MUDr. Otakar Svitavský, MUDr. Hana Šarapatková, Ph.D., Mgr. Lenka Šeflová, doc. MUDr. Alena Šmahelová, Ph.D., doc. MUDr. Marie Viktorinová, CSc., doc. MUDr. Michal Vrablík, Ph.D.

Vydavatel:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc

Adresa redakce:

SOLEN, s.r.o., Lazecká 297/51, 779 00 Olomouc
tel: 582 397 407, fax: 582 396 099, www.solen.cz

Redaktorka:

Mgr. Hana Kaprálová
kapralova@solen.cz

Grafická úprava a sazba:

DTP SOLEN

Obchodní oddělení:

Mgr. Martin Jiša, jisa@solen.cz,
Charlese de Gaulla 3, 160 00 Praha 6
tel.: 734 567 855

Předplatné v ČR:

Cena předplatného na rok 2016 včetně supplement je 720 Kč.

Časopis můžete objednat: na www.solen.cz,
e-mailem: predplatne@solen.cz,
telefonem: 585 204 335
nebo faxem: 582 396 099

ISSN 1803-5310 (on-line)

ISSN 1214-8687 (print)

Evidence MK ČR pod číslem 15337

Cit. index: Med. praxi

Časopis je excerpcován

do Bibliographia Medica Českoslovacca
a do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných
periodik vydávaných v ČR

Všechny publikované články
procházejí recenzí.

Vydavatel nenese odpovědnost za údaje
a názory autorů jednotlivých článků či inzerátů.
Reprodukce obsahu je povolena pouze
s přímým souhlasem redakce.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvky krátit
či stylisticky upravovat. Na otištění rukopisu
není právní nárok.